

DCD

og børn med motorisk usikkerhed

Lone Wiegaard
Lektor og fysioterapeut
VIAuc Aarhus
low@via.dk

Nanna Johansen
Fysioterapeut
Sundhed, Aarhus Kommune
Nabaj@aarhus.dk

Else Marie Pilgaard
Fysioterapeut
PPR, Aarhus Kommune
elmp@aarhus.dk

Børn med motorisk usikkerhed er et begreb, som børnefysioterapeuter har kendt og brugt gennem mange år. Enhver børneterapeut ved hvilke børn, der tænkes på og hvilke udfordringer, der kan være tale om. Men er vi enige om, hvilke børn, vi reelt taler om? Har vi fælles forståelse for afgrænsning og inklusionskriterier af børnegruppen? Tjaa...?

Dansk terminologi

Når vi i Danmark bruger begrebet »børn med motorisk usikkerhed«, er definitionen ofte bredere og bruges i mange fagpersoners forståelse både, når det drejer sig om udviklingsbetingede udfordringer, og når der er tale om erfaringsrelaterede problematikker. Prognosen for disse to gruppers udfordringer er imidlertid væsensforskellige og kalder på forskellige interventionstilgange.

Når vi inkluderer en bred børnegruppe under samme »hat«, er det vanskeligt at anvende og sammenligne videnskabelige undersøgelser samt uddrage de relevante implikationer for egen praksis. Motorisk usikkerhed kan ikke identificeres med en blodprøve eller et andet laboratoriefund. Motorisk usikkerhed defineres ud fra terapeutiske og lægefaglige kliniske vurderinger, og her er det uhyre vigtigt at have fælles retningslinjer, som kan hjælpe os med at afgrænse hvilken problematik og børnegruppe, vi taler om.

International terminologi

Internationalt har man i sundhedsorganisationer været opmærksomme på denne mangel på afgrænsning og definition af gruppen, som har vanskeliggjort udarbejdelse af god forskningsevidens som grundlag for kliniske guidelines. Man har derfor i sundhedsorganisationerne WHO og APA* igennem de sidste 10 år intenst arbejdet hen imod fælles forståelse og beskrivelse af børnegruppens udfordringer. I 2012 var man nået til konsensus om anvendelsen af et nyt begreb DCD, *Developmental Coordination Disorder* for de børn, der har udviklingsbetingede motoriske udfordringer. I 2019 kunne man præsentere opdaterede og nye »*International clinical practice recommendations on the definition, diagnosis, assesment, intervention and psychosocial aspects of developmental coordination disorder*«.

Betegnelsen indgår i klassifikationssystemerne DSM-V* og ICD-10, og er således dét begreb, der i såvel forsknings-

som kliniske sammenhænge anbefales anvendt til børn med udviklingsbetingede motoriske udfordringer.

Med indførelsen af begrebet DCD afgrænses én undergruppe af »børn med motorisk usikkerhed«, nemlig de børn der har *udviklingsbetingede* motoriske udfordringer. Hos disse børn er udfordringerne oftest livslange, ses ofte i følgeskab med andre udviklingsforstyrrelser som ADHD, LD og ASD,

DLD og dysleksi* og er (indtil videre) defineret som ideopatiske af natur. Børn med DCD vokser således sjældent fra deres motoriske handicap, og de kan ofte have kognitive udfordringer af eksekutiv og/eller socialkognitiv karakter, som influerer på deres motoriske læringsforudsætninger. Disse faktorer har betydning for fysioterapeuters kliniske ræsonnering og for planlægningen af indsats til denne børnegruppe.

Definition af DCD

Developmental Coordination Disorder

Definition i DSM-V med følgende beskrivelse: (frit oversat fra Medscape: <http://emedicine.medscape.com/article/915251-overview>)

- Tilegnelse og udførelse af koordinerede motoriske færdigheder ligger under det, der forventes i en given kronologisk alder, hvor mulighed for at lære og bruge færdigheder har været til stede. Vanskeligheder manifesteres som klodsethed (f.eks. at tabe eller støde ind i ting) og som langsommelighed og unøjagtighed i udførelsen af motoriske færdigheder (f.eks. kaste-gribe, klippe med saks, håndskrift, cykle eller deltage i sport)
- De motoriske udfordringer påvirker væsentligt daglige aktiviteter, der passer til kronologisk alder (f.eks. ADL- og selvhjælpsfærdigheder) og har indvirkning på akademisk skoleindlæring og erhvervsaktiviteter, fritid og lege
- Symptomerne opstår i barnets tidlige udviklingsperiode
- Manglerne i motoriske færdigheder kan ikke bedre forklares med intellektuelle handicap eller synsvanskeligheder og kan ikke henføres til en neurologisk tilstand, der påvirker bevægelse (f.eks. cerebral parese, muskeldystrofi eller en degenerativ lidelse).

Masterclass i DF

I Danske Fysioterapeuter afholdt vi i foråret 20 – umiddelbart inden coronanedlukningen – et masterclass-kursus med fokus på DCD, hvor to oplægsholdere med hver deres faglige baggrund præsenterede den nyeste viden på området og videregav inspiration til den fysioterapeutiske faglighed og praksis. Masterclassen blev udformet som fordybelsesdage med fokus på at indhente ny viden på et særligt område og give tid til drøftelse af, hvordan denne viden bedst muligt implementeres og forankres i de respektive deltagers praksis.

Som oplægsholdere havde vi inviteret Amanda Kirby, børnelæge, PhD og professor fra University of South Wales, England, som bidrog med sin store specialviden om DCD og neurodiversitet, mens Anne Vibeke Fleischer, cand. pæd. psyk. og specialist i neuropsykologi fra København bidrog med viden om de særlige neuropsykologiske faktorer, der kan have indflydelse på barnets motoriske kontrol og læring.

Amanda Kirby: GP, professor og forsker indenfor »Developmental Coordination Disorder« (DCD). Hun er leder og grundlægger af Dyscovery Centret i Cardiff, som er et specialistcenter for børn og voksne med udredning og behandling af neurologiske udviklingsforstyrrelser hos børn og voksne, herunder DCD. <http://staff.southwales.ac.uk/users/6950-akirby01>. Indenfor forskning er hendes fokusområde DCD og neurodiversitet, hvor hun har udgivet talrige videnskabelige artikler og flere bøger om emnet. Hun er formand i den engelske paraplyorganisation »Movement difficulties«.

Artikel: *Children with developmental coordination disorders* af A. Kirby og D. Sugden 2017

Anne Vibeke Fleischer: Anne Vibeke er cand.pæd. psyk. og cand.comm., autoriseret psykolog og specialist og supervisor i neuropsykologi samt pædagogisk psykologi. Hun har gennem 30 år arbejdet med børn og unge, der har diagnoser, erhvervede hjerneskader og udviklingsforstyrrelser.

Bog: *Eksekutive funktioner hos børn og unge*. AV Fleischer, K From, 2015. Dansk Psykologisk Forlag <https://dpf.dk/forfatter/anne-vibeke-fleischer>

Intervention og tværfaglighed

Med forståelsen af DCD som en livslang følgesvend med hyppigt overlap af andre udviklingsudfordringer er det ikke noget, vi som terapeuter løser med »quick-fix«-tilgange. I stedet fremhæver WHO ICF-tilgange* som relevante terapeutiske redskaber at arbejde ud fra. Denne forståelsestilgang sikrer en bred vurdering af barnets udfordringer, idet såvel barnets kropsfunktion, som deltagelse i aktiviteter og omgivelsesfaktorer belyses og danner grundlag for planlægning af intervention.

På samme måde bør en tværfaglig belysning af barnets problematik altid være en overvejelse. Som terapeuter er vi ofte de første, der professionelt inddrages, når barnets udvikling ikke følger de sædvanlige milepæle. Det skyldes, at motorikken i barnets første år har en særlig bevågenhed, da der her sker en massiv udvikling over få år. Vi kan derfor ofte være de første til at vurdere, om barnets problematik udelukkende er af motorisk karakter eller viser tegn på at omfatte andre udviklingsmæssige aspekter også. I så fald kan problematikken være relevant at belyse tværfagligt.

DCD som fælles terminologi?

Med anvendelsen af DCD som fælles terminologi for udviklingsbetingede motoriske udfordringer har vi som terapeuter en forskningsevidens at læne os op ad, når vi udreder og planlægger intervention for disse børn.

Det kan skærpe vores egen forståelse og afgrænsning af, hvilke børn vi taler om indenfor gruppen af »Børn med motorisk usikkerhed«, men det kan også skærpe lægers og andre samarbejdspartneres bevidsthed om, hvilken problematik vi står overfor. Det baner vejen for god kvalitet i arbejdet og et godt tværfagligt samarbejde omkring denne børnegruppe.

*WHO= World Health Organization.

*ICF = International Classification of Functioning, Disability and Health

*DSM-V = Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders

*APA= American Psychiatric Association

*ADHD= Attention Deficit Hyperactivity Disorder. LD=Learning disability. ASD=Autism Spectrum Disorders